

5. ULUSLARARASI TÜRK - ASYA KONGRESİ

1- “5. Uluslararası Türk - Asya Kongresi”, 3-5 Haziran 2010 tarihlerinde İstanbul'da icra edilmiş, son derece yapıcı ve samimi bir ortam içerisinde cereyan etmiştir.

Kongre, Türk Asya Stratejik Araştırmalar Merkezi (TASAM) tarafından düzenlenmiş ve “Asya'da Güvenliğin İnşası ve CICA” teması üzerine odaklanmıştır. Kongreye CICA üyesi ülkeler ve Türkiye'den düşünce kuruluşu temsilcileri, diplomatlar, medya mensupları, akademisyenler ve uzmanlar katılmışlardır.

İki gün süren Kongre’de “Uluslararası Güvenlik ve Asya Jeopolitiği”, “Asya'da Güvenlik Kurumları ve Bölgesel Güvenlik Politikaları”, “Asya Güvenliği Üzerinde Asimetrik Tehditlerin Etkileri”, “Enerji İş Birliği ve Enerji Arz Güvenliği Politikaları”, “Asya'da Güven Artırıcı Önlemler ve İş Birliği İmkânları” ve “Yeni Güvenlik Yaklaşımları, Demokrasi ve İnsan Hakları Arasında Denge” başlıklı altı ayrı oturumda sunumlar ve müzakereler yapılmıştır.

2- Kongre sırasında Türkiye ve CICA üyesi ülkelerin düşünce kuruluşları, güvenliğin inşası ve istikrarın sağlanması amacıyla birlikte çalışma kararı almışlardır. Bu kararın 7-9 Haziran 2010 tarihlerinde İstanbul'da gerçekleşecek “3. Asya'da İşbirliği ve Güven Artırıcı Önlemler Konferansı (AİGK/CICA) Zirvesi”ne katılacak Devlet ve Hükümet Başkanlarının da dikkatlerine sunulması ve ilgili kamu otoritelerinin bu süreci desteklemelerinin önemi teyit edilmiştir.

3- 2010-2012 Dönem Başkanlığı sırasında Türkiye'nin, dış politikasının da temel parametrelerini oluşturan “Üst Düzey Siyasi Diyalog”, “Ekonomik Entegrasyon”, “Herkes İçin Güvenlik” ve “Çok Kültürlü Bir Arada Yaşama” ilkelerini CICA ile birlikte çok taraflı bir zemine taşıması beklenmektedir.

4- Asya kıtasının giderek dünyanın jeo-ekonomik ve jeo-politik odağına girmesi ile Asya ülkeleri küresel gelişmelere karşı daha duyarlı hale gelmiş ve bu durumun sonucu olarak, yeni uluslararası denklemlerin şekillenmesinde önemli roller üstlenmişlerdir. Ne var ki, bugün Asya'nın bir takım meydan okumalar ve sorun alanları ile yüz yüze olduğunun kabulü gerekmektedir:

- Asya kıtasında ekonomi, siyaset ve güvenlik alanlarında iş birliği için gerekli hukuksal-kurumsal çerçeve henüz oluşturulamamıştır. Bu nedenle Asya ülkeleri küresel sorunlar karşısında birlikte eylem yeteneğinden büyük ölçüde yoksun kalmaktadır.

- Asya, kendi sorunlarının üstesinden gelememektedir. Bu durumda, kıta dışı müdahaleler iç siyaset ve güvenlik ile ilgili süreçleri daha da karmaşıklaştırmaktadır.

- Asya ülkeleri arasındaki geçmişe dayanan sorunlara ve gerilimlere, geleneksel olmayan tehditlerin eklenmesi (su, çevre, terörizm, doğal afetler, enerji ve gıda güvenliği vb.) kıtada güven ve iş birliğini daha da gerekli kılmaktadır.

5- Asya kıtasında ortak eylem yeteneğine ulaşılması için paylaşılan değerlere, geçmişe dayalı dostane ilişkilere vurgu yapılmalıdır. Asya güvenlik kimliği tanımlanmalıdır. Bu noktada, Asya kıtasında aynı yönde eğilim ve ortak eylem yeteneğine ulaşılabilmesi için ilk adımların, CICA örneğinde olduğu gibi, Kıta içerisinde, Asya ülke ve halkları tarafından atılması gerekmektedir.

6- CICA'nın, örgütsel yapısının yanı sıra üye ve gözlemci sayısı itibarıyla bugün geldiği nokta küçümsenemez. Ancak bu örgüt, Kıta ölçeğinde yeterli görünürlüğe sahip değildir. Dış güçlerin Asya kıtası üzerindeki rekabetleri bölge ülkelerinin iç politika ve güvenlik süreçlerini karmaşıklaştırmıştır. Bu nedenle, Asya'ya özgü dinamikleri barındıran bir proje olarak CICA'nın kamuoylarına daha iyi tanıtılması için gerekli kaynak ve altyapı oluşturulmalıdır.

7- CICA, çıkarları birbiriyle çelişebilen, görüşleri kimi zaman zıt ülkelerin bir araya geldiği nevi şahsına münhasır bir kurum olarak güvenlik, istikrar, barış ve refaha katkıda bulunabilecek önemli bir örgüt haline getirilmelidir. CICA, üye yapısıyla ve coğrafi boyutuyla, Asya'daki diğer örgütlere nazaran önemli bir konuma gelmiştir. Bu çerçevede ilerleme sağlamak kolay olmasa da, imkânsız değildir.

8- Asya'daki bölgesel iş birliği mekanizmaları arasında daha yapıcı yeni ilişkiler geliştirilmelidir. AGİT ve Asya'daki diğer örgütlerin faaliyetinin CICA ile uyumlaştırılması, küresel güvenlik ortamını daha da güçlendirecektir. Böylelikle, CICA bünyesindeki süreçler küresel düzeyde finansal kriz alanında G20; kültürel çatışmalar alanında Medeniyetler İttifakı Girişimi'ne; uluslararası güvenlik sorunlarında Birleşmiş Milletler'e somut katkılar sağlayabilecektir.

9- Asya ülkeleri potansiyellerini bölgesel strateji ile tekrar yorumlamalı ve bölgesel çıkarlar için kullanılmalıdır. Bölgesel güçler, küresel güçlerle ilişkilerinde ağırlıklarını hissettirmelidir. Bu hususta CICA, örneğin Afganistan'da güvenliğin sağlanması bağlamında önemli rol oynayabilir. Afganistan'daki sorunlar çözülemez değildir. CICA öncülüğünde çok taraflı bir bölgesel iş birliği ile sorunun çözümüne katkı sağlanabilir.

10- Asya, nükleer silahlardan arındırılmalıdır. Aksi takdirde, ülkeler arasında oluşacak ciddi güven problemlerinin önüne geçilmesi mümkün olamayacaktır.

11- Güvenlik, kapsamlı çerçevede, sadece asker, terörizm, bölücülük, uyuşturucu kaçakçılığı gibi konuları değil, insan kaçakçılığı, evre, doğal afetler, yoksulluk gibi insani boyutlarıyla birlikte ele alınmalıdır. Ayrıca, tüm bu alanlarla ilgili farklı kurumlar arasında koordinasyon sağlanmalıdır.

12- Güvenliği sağlamak ulusal ve uluslararası alanda faaliyet gösteren tüm aktörlerin görevidir. Herkesin katılımının sağlandığı bir güvenlik anlayışına yaygınlık kazandırılmalıdır. Zira Asya lkelerinin kaderleri birbirine bağlıdır. Bu hususta güvenlikle ilgili düzenlemelerde sivil toplumun ve düşünce kuruluşlarının katkıları artırılmalıdır. Bu deklarasyonla başlatılan diyalog geliştirilmeli, yeni hedefler eklenerek ilerleme sağlanmalıdır.

13- "Güvenliğin bölünmezliği", "kapsamlı güvenlik" ve "iş birliğine dayalı güvenlik" gibi ilkeler hayata geçirilmelidir. Özellikle hasım anlayışının bulunmadığı iş birliğine dayalı güvenlik anlayışına yapılan vurgu gclendirilmelidir. Bunun için, CICA eksenli diyalog ortamında güven ve güvenlik artırıcı önlemlerin geliştirilmesi gerekmektedir. Bu erevede, CICA bünyesinde bir "atışma nleme Merkezi" kurulması gündeme alınmalıdır.

5 Haziran 2010, İstanbul